

Fundacja
Polskiej
Sztuki
Współczesnej

ZMYSŁOSZTUKA

kultura włączająca

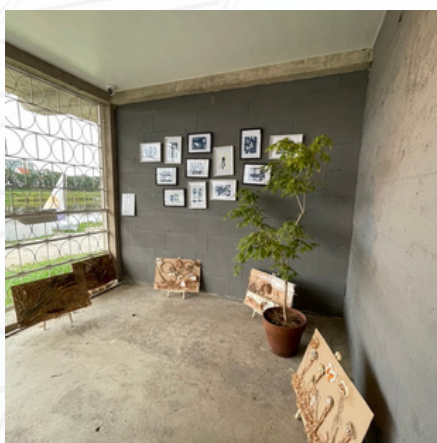
Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Kultura – Interwencje. Edycja 2022

ZMYSŁOSZTUKA

Projekt ZMYSŁOSZTUKA, realizowany przez Fundację Polskiej Sztuki Współczesnej przy współpracy z Galerią Sztuka na Miejscu, obejmował działania wokół sztuki współczesnej, przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością słuchu i wzroku. Na projekt złożyło się kilka elementów:

- oprowadzania i wirtualne spacery po wystawach w Galerii Sztuka na Miejscu (m.in. z wykorzystaniem nowych technologii takich jak VR, audiodeskrypcji, tłumaczeń na PJM - na żywo oraz nagrań filmowych z tłumaczem),
- warsztaty plastyczne z artystką Dominiką Chochołowską - Bocian z Secret Spot, dostosowane do odbiorców, a także wystawa powarsztatowa, na której zaprezentowane zostały prace uczestników.
- wydarzenia interdyscyplinarne oraz koncerty

Ponadto, ważną częścią projektu jest zainicjowanie debaty dotyczącej roli osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu we wrocławskiej kulturze oraz wydanie tejże elektronicznej publikacji podsumowującej działania w projekcie.

ZMYSŁOSZTUKA

Fundacja
Polskiej
Sztuki
Współczesnej

FUNDACJA
POLSKIEJ
SZTUKI
WSPÓŁCZESNEJ

Fundacja działa we Wrocławiu i w swych działaniach skupia się na promowaniu sztuki, oraz jej łączeniu z nowymi technologiami.

Głównym celem Projektu
ZMYSŁOSZTUKA

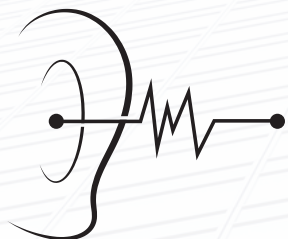

jest zwrócenie uwagi na problem niewielkiej obecności osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu jako odbiorców sztuki współczesnej w naszym mieście oraz umożliwienie im dostępu do niej, również poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii jako narzędzia, pozwalającego na pełniejszą eksplorację i maksymalne uaktywnienie dostępnych zmysłów, w poznawaniu sztuki.

WSPÓŁPRACA

Podczas działań współpracowaliśmy również m.in. z Fundacją Katarynka, Secret Spot, Mariną Kleczków i Galerią Sztuka na Marinie, Vertigo Jazz Club & Restaurant, Tyflopunkt we Wrocławiu – Fundacja Szansa dla Niewidomych, Polskim Związkiem Głuchych.

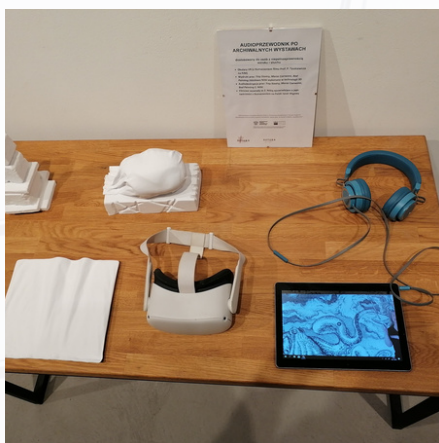
ZMYSŁOSZTUKA

Projekt „Zmysłoszuka” zapoczątkował działania integracyjne, otwarte na wszystkich odbiorców.

Przełamując bariery niepełnosprawności mieliśmy w zamiarze zaktywizowanie lokalnych fundacji i podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz niezależnych odbiorców, do uczestnictwa w działaniach kulturalnych, zwłaszcza tych dotyczących czynnego udziału i angażowania się w inicjatywy oddolne.

Naszym celem jest doskonalenie i poszerzanie działań dostępnych dla wszystkich grup zagrożonych wykluczeniem, stworzenie rodzinnej atmosfery, tak, aby każdy z uczestników powracał do nas i miło wspominał wspólne projekty. „Zmysłoszuka” jest więc dopiero początkiem długofalowej współpracy, która w przyszłości ma szansę przerodzić się w cykliczne, stałe spotkania i nowe, ciekawe inicjatywy. Już nad tym pracujemy!

Fundacja
Polskiej
Sztuki
Współczesnej

DZIĘKI DOFINANSOWANIU Z
MINISTERSTWA KULTURY I
DZIEDZICTWA NARODOWEGO W
RAMACH PROGRAMU
NARODOWEGO CENTRUM
KULTURY: KULTURA-INTERWENCJE
EDYCJA 2022 UDAŁO SIĘ NAM
ZORGANIZOWAĆ:

ZMYSŁOSZTUKA

- oprowadzanie z audiodeskrypcją prowadzone przez audiodeskrytorkę – Ewę Plutę, związaną z Fundacją Katarynka i Muzeum Miejskim Wrocławia wraz z artystą, autorem prac na wystawie „Dekompresja” – prof. Przemysławem Tyszkiewiczem w Galerii Sztuka na Miejscu;

- film z tłumaczeniem na Polski Język Migowy odtwarzany podczas wystawy „Dekompresje”, opowiadający o pracy prof. Tyszkiewicza i procesie twórczym;

- warsztaty z cyjanotypii oraz asamblażu z udziałem osób z niepełnosprawnością słuchu i wzroku prowadzone przez artystkę – Dominikę Chochołowską- Bocian z Secret Spot w Sztuce na Miejscu, podczas których powstały wspaniałe prace uczestników (warsztaty tłumaczone na PJM);

ZMYSŁOSZTUKA

- oprowadzanie z audiodeskrypcją prowadzone przez audiodeskrytorkę – Ewę Plutę, związaną z Fundacją Katarynka i Muzeum Miejskim Wrocławia wraz z artystą, autorem prac na wystawie „Dekompresja” – prof. Przemysławem Tyszkiewiczem w Galerii Sztuka na Miejscu;

- film z tłumaczeniem na Polski Język Migowy odtwarzany podczas wystawy „Dekompresje”, opowiadający o pracy prof. Tyszkiewicza i procesie twórczym;

- warsztaty z cyjanotypii oraz asamblażu z udziałem osób z niepełnosprawnością słuchu i wzroku prowadzone przez artystkę – Dominikę Chochołowską- Bocian z Secret Spot w Sztuce na Miejscu, podczas których powstały wspaniałe prace uczestników (warsztaty tłumaczone na PJM);

OPINIE UCZESTNIKÓW WARSZTATÓW

„Wspaniałe, twórcze warsztaty cyjanotypii!

Pierwszy raz miałam okazję stworzyć własne, małe dzieło sztuki w tej technice“. Efekt przerósł moje oczekiwania“.

- Anna, uczestniczka

„Nie spodziewałam się tak pięknego efektu! Nie mam zdolności plastycznych i trochę obawiałam się, czy wzięcie udziału w warsztatach z asamblażu nie przerośnie mnie, ale totalnie się pomyliłam. Poczułam się jak prawdziwa artystka“.

- Gosia, uczestniczka

„Nie byłem przekonany do wzięcia udziału w warsztatach, ale namówiła mnie do tego mama, która lubi wyzwania i cieszę się, że mogłem stworzyć własną pracę plastyczną w dodatku pokazaną później na wystawie w galerii“.

- Kacper, uczestnik

„Bawiłam się doskonale, Pani Dominika, która prowadziła warsztaty jest świetna, atmosfera była bardzo rodzinna, z chęcią wezmę udział w kolejnych“.

- Ela, uczestniczka

OPINIE UCZESTNIKÓW WARSZTATÓW

„Koncert Pani Natalii był świetny!
Bawiłam się doskonale z moją
córką i chłopakiem, cieszę się,
że miałam okazję w nim
uczestniczyć, dzięki temu
dowiedziałam się o istnieniu tak
niezwykłego miejsca jak Galeria
Sztuka na Miejscu, na pewno
jeszcze tu wrócę na pyszną
kawę.“

- Kinga, uczestniczka

„Nie byłem przekonany do wzięcia udziału w
warsztatach, ale namówiła mnie do tego
mama, która lubi wyzwania i cieszę się, że
mogłem stworzyć własną pracę plastyczną w
dodatku pokazaną później na wystawie w
galerii“.

- Kacper, uczestnik

„O projekcie Zmysł sztuka
dowiedziałem się z profilu
Facebookowego Fundacji,
której jestem członkiem.
Uczestniczyłem w
oprowadzaniu po wystawie oraz
korzystałam z gogli VR, dzięki
którym mogłem zobaczyć
wszystkie wystawy archiwalne.
Nie jestem co prawda osobą z
niepełnosprawnością, ale
działam w ich imieniu i uważam,
że była to bardzo potrzebna
inicjatywa“.

„Bardzo ciężko jest znaleźć miejsce, we Wrocławiu, które spełnia oczekiwania osób
z niepełnosprawnością wzroku. Sztuka na Miejscu, jest idealnym miejscem spotkań –
nie ma barier architektonicznych, przestrzeń urządzona jest w bardzo przyjazny
sposób, elementy wyposażenia są mobilne i łatwo je przemieścić, obsługa bardzo
życzliwa i pomocna, łatwo można się tu dostać. Z pewnością tu wrócę z gronem
znajomych“.

- Karolina, uczestniczka

A photograph showing three women in a gallery setting. On the left, a woman with blonde curly hair is seen from the back. In the middle, a woman with red hair is looking towards the right. On the right, a woman with brown hair in a ponytail is looking at a large, textured artwork. The artwork is a vertical piece with a rough, layered texture, featuring dark, swirling patterns. In the background, there are framed artworks on the wall, including one with a circular design and another with a floral motif.

„Pani Ewa, która prowadziła oprowadzanie z audiodeskrypcją była nieoceniona! Nigdy tak dobrze nie czułam się podczas oprowadzania po wystawie sztuki współczesnej, która sama w sobie potrafi być trudna w odbiorze. Tym razem było zabawnie, ciekawie i publiczność mogła zaangażować się w proces oprowadzania“.

- Zuza, uczestniczka

PODSUMOWANIE

DEBATY

W debacie wzięły udział wrocławskie działaczki kultury - Anna Krukowska (z ramienia Muzeum Współczesnego Wrocław), Ewa Pluta (z ramienia Muzeum Miejskiego Wrocławia oraz Fundacji Katarynka), Justyna Mańkowska (z ramienia Fundacji Katarynka) oraz tłumaczka PJM - Aleksandra Szalek oraz uczestnicy działań projektowych. Prowadząca debatę - Ewa Frejus-Staniek (koordynatorka projektu "Zmysł sztuka"). Poniżej publikujemy wybrane pytania, które padły podczas rozmowy o kondycji wrocławskiej kultury dostępnej oraz skrócone odpowiedzi uczestniczek i uczestników debaty.

Debata

31.08

Marina Kleczków

Projekty kulturalne angażujące osoby z NS i NW – czy warto włączyć je do programu instytucji kultury?

Wszystkie uczestniczki debaty wyczuły, że jest to pytanie retoryczne, które jednak nie zostało zadane bez powodu. Nie mogło być innej odpowiedzi niż twierdząca. Jednak, w dalszym ciągu pracowniczki i pracownicy kultury borykają się z pytaniami i stereotypami dotyczącymi działań dostępnych. Czy warto? Czy ktoś przyjdzie? Jak komunikować i promować takie wydarzenia? Czy będzie zainteresowanie? Możemy jednak jednogłośnie stwierdzić, że warto i że jest to poniekąd obowiązek instytucji, aby działania, które projektują mogły być dostępne dla każdego. Nie tylko w teorii ale także w praktyce.

Jakie jest wasze stanowisko dotyczące realizacji projektów przeznaczonych stricte dla osób z niepełnosprawnościami ? Czy bardziej sprawdzają się projekty integracyjne? Czy może te zorientowane na konkretną, wąską grupę odbiorców? Czy osoby z niepełnosprawnością słuchu i wzroku mogą czuć się w jakimś stopniu wykluczone, kiedy dedykujemy działania tylko im? Czy lepszym rozwiązaniem jest tworzenie oferty kulturalnej, która operuje narzędziami dostępności?

Tutaj również możemy mierzyć się z pewnego rodzaju stereotypem, dotyczącym organizacji działań dostępnych. Według rozmówczyń, najlepiej aby wszystkie działania kulturalne były dostosowane do osób z niepełnosprawnościami. Jest to jednak swojego rodzaju utopia, która pomimo chęci, nie zawsze może się udać. Ważne, aby organizować wydarzenia, które nie są zamknięte na innych uczestników, takie, w których wziąć udział mogą zarówno typowi odbiorcy jak i osoby z niepełnosprawnościami. Nie szufladkujemy, nie kierujemy komunikacji tylko do osób niepełnosprawnych. Starajmy się używać dostępnych narzędzi tak, aby wzbogacić wydarzenie np. poprzez audiodeskrypcję, pętlę indukcyjną, tłumaczenie na PJM, użycie odpowiednich czcionek przy promocji, pomoce dotykowe, tyflografiki itp.

Trudności jakie napotykaacie podczas planowania i realizacji projektów przeznaczonych dla osób z NS i NZ?

Co było dla was zaskoczeniem podczas pierwszych projektów? Jakie dobre rady i dobre praktyki możecie przekazać osobom i instytucjom zaczynającym działania dostępne?

Trudności zawsze się zdarzają przy organizacji wydarzeń dostępnych. To nieuniknione. Nie trzeba jednak obawiać się potknięć, należy wnosić pozytywne doświadczenia nawet z nieudanych projektów, uczyć się na błędach i korzystać z wiedzy osób doświadczonych, zadawać pytania i konsultować swoje pomysły z potencjalnymi odbiorcami. W tym miejscu możemy przytoczyć garść ciekawostek i dobrych praktyk, które przydadzą się przy organizacji takich działań, szczególnie przydatnych tym osobom, które nie mają dużego doświadczenia.

- OSOBY GŁUCHE - nie nazywajmy ich GŁUCHONIEMYMI. Ponieważ osoby te, mają swoją tożsamość kulturową i komunikują się. Standardem dostępności jest tłumaczenie na PJM, ewentualnie użycie tekstu napisanego prostym językiem.
- OSOBY OGŁUCHŁE - osoby, które utraciły słuch, aby dostosować wydarzenie można użyć napisów (poszerzonych o kolorystykę i opis dźwięków), napisy na żywo, transkrypcje, zdarza się że takie osoby potrafią czytać z ruchu warg
- OSOBY SŁABOSŁYSZĄCE - zazwyczaj używają technologii wspomagającej słuch - dostępność polega na zastosowaniu pętli indukcyjnej, systemu fm, napisów;
- OSOBY NIEWIDOME OD URODZENIA - nie mają pamięci wizualnej, odbierają bodźce za pomocą innych zmysłów, często posługują się alfabetem Brajla, korzystają z laski, psa przewodnika;
- OSOBY OCIEMNIAŁE - straciły wzrok po 5. roku życia, posiadają pamięć wizualną, są liczną grupą, często korzystają z pomocy asystenta, niezbyt często znają alfabet Brajla.
- osoby niewidome często posługują się smartfonami, czytnikami ekranu, specjalnie zaprojektowanymi aplikacjami i stronami online.
- OSOBY SŁABOWIDZĄCE - najlepiej poruszają się w miejscach, które są oznaczone kontrastowo, czytają dzięki powiększalnikom, lupom, specjalnym, dużym czcionkom. Dostosowanie to najczęściej - zapewnienie audiodeskrypcji - nagranej lub na żywo, tyflografik, materiałów audio. Ważne aby zapewnić także pomoc asystentów, dla tych którzy tego potrzebują.

**Ważne, aby chcąc uniknąć błędów i niezręcznych sytuacji,
znać zasady savoir-vivre'u dotyczące współpracy z
osobami z niepełnosprawnościami:**

- Zawsze należy zwracać się do osoby z niepełnosprawnością bezpośrednio (nie np. do jej asystenta);
- Pierwsi nawiązujemy kontakt w rozmowie z osobą Niewidomą/ Słabowidzącą, komunikujemy kiedy chcemy odejść, pojawiają się inne osoby;
- W rozmowie z osobami Głuchymi/Słabosłyszącymi, nawiązujemy kontakt np. poprzez dotyk, machnięcie ręką, włączenie światła, nie przerywamy rozmów, tłumaczeń, korzystamy z kartki i długopisu;

Pytanie do uczestników - chciałabym zaktywizować osoby z niepełnosprawnością, aby opowiedziały o swoich doświadczeniach - jak postrzegają obecną sytuację we wrocławskiej kulturze? Czy w dalszym ciągu zdarza im się mierzyć ze stereotypami? Czy na przestrzeni lat oferta kulturalna Wrocławia dostępna dla osób z NS i NW uległa poprawie, a może odwrotnie?

Wbrew pozorom wydarzenia dostępne są obecne we Wrocławskiej kulturze od dłuższego czasu. Istotny jest fakt, że coraz więcej instytucji buduje wartościową ofertę dostępną, poszerza swoje działania i włącza do swojego programu wydarzenia angażujące osoby z niepełnosprawnościami. Nie tylko w przypadku dużych, prężnie działających placówek, ale również prywatnych, mniejszych ośrodków. Jednak oferta ta w dalszym ciągu nie jest wyczerpująca i warto otwierać się na nowe, pojawiające się z czasem sposoby dotarcia do OZN.

Czasami zdarza się, że głównym dostosowaniem dla osób z niepełnosprawnością wzrokową jest używanie alfabetu Brajla, którym de facto posługuje się najmniej liczna grupa, czyli osoby niewidzące od urodzenia.

Dzięki technologii możliwe jest dostosowanie coraz większej liczby projektów i wykorzystanie ciekawych rozwiązań. Obecnie coraz więcej instytucji korzysta z np. wydruków 3D, które dają możliwość haptycznego zapoznania się z dziełami sztuki, aplikacji mobilnych, kodów QR. Uczestnicy zwrócili jednak uwagę na ważną kwestię - działań rodzinnych i tych, przeznaczonych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością wzroku i słuchu, których jest niezwykle mało. Brakuje warsztatów rodzinnych, seansów filmowych przeznaczonych dla najmłodszych z tłumaczeniem na PJM czy audiodeskrypcją, spacerów po mieście, czy przedstawień teatralnych dla dzieci. Była to dla nas bardzo cenna sugestia, dlatego nasze warsztaty plastyczne zorganizowaliśmy w formule otwartej dla całych rodzin. Mimo to, możemy śmiało stwierdzić, że zarówno Wrocławskie jak i ogólnopolskie działania i projekty dostępne nie ustępują standardom instytucji europejskich, a wręcz "przeganiają je" w wyścigu dostępności.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

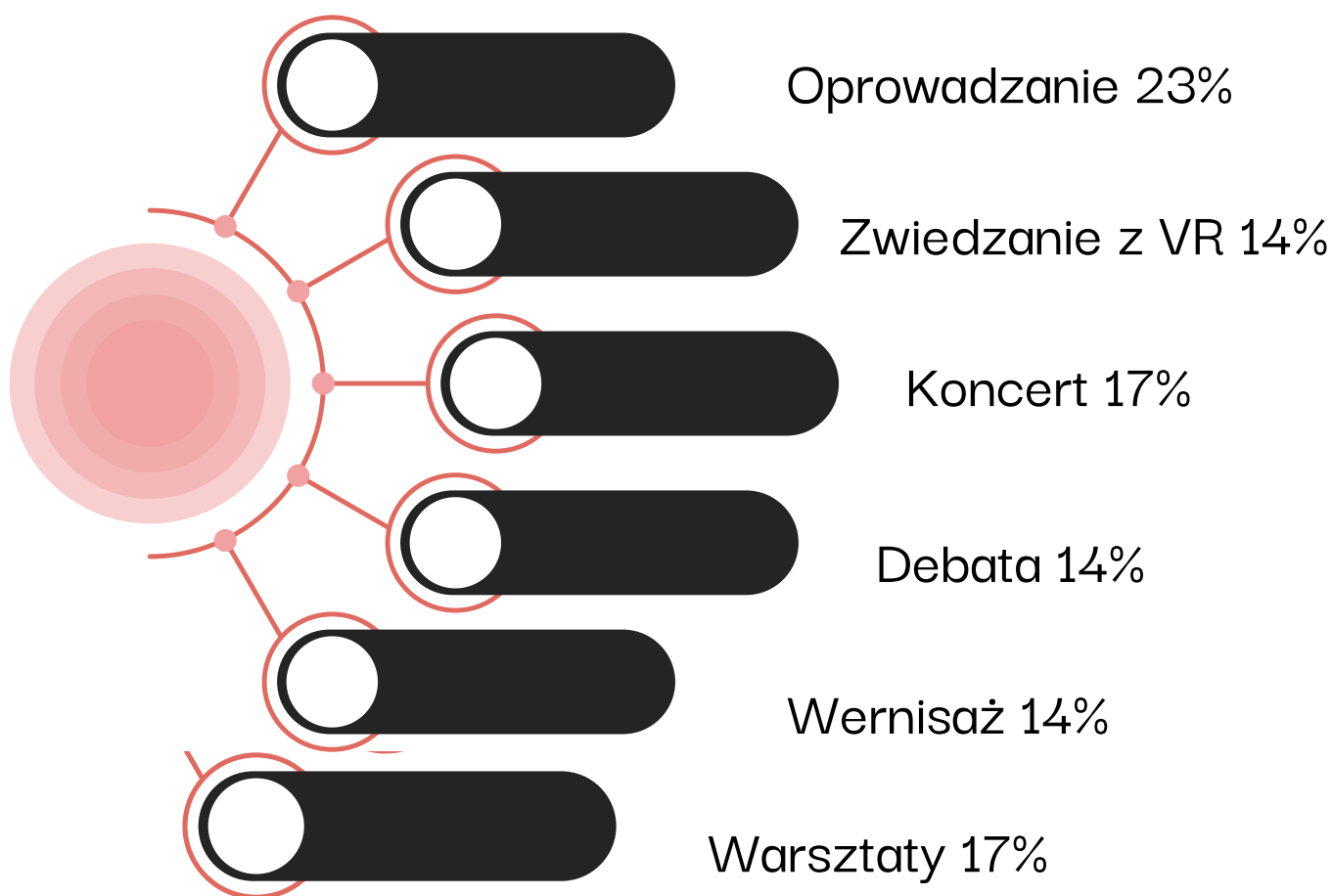

W przyszłości zamierzamy rozwijać działania działania integracyjne – mamy wiele planów. Ankiety przeprowadzone wśród uczestników, pracowników Fundacji oraz parterów pokazały nam, że działania otwarte i dostosowane do osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu są bardzo potrzebne. Wiemy już, na co zwrócić większą uwagę, jak zmodyfikować ofertę działań i jak się do nich przygotować. Wynieśliśmy sporo budujących doświadczeń i chcemy przekuć je w czyny przy okazji organizacji kolejnych projektów.

Mamy w planach zorganizowanie kolejnych warsztatów plastycznych, włączenie do stałej oferty Galerii prowadzeń z audiodeskrypcją oraz stworzenie audiodeskrypcji przestrzeni Sztuki na Miejscu, co jest innowacyjną i nowoczesną formą dostosowania, planujemy więcej działań online z tłumaczeniem na PJM oraz utrzymywanie stałego kontaktu z uczestnikami projektu, poprzez organizację spotkań członków Fundacji oraz debat i rozmów.

Udało nam się, podczas tych kilku inicjatyw zapoznać wspaniałych, pełnych entuzjazmu i zapału ludzi, którzy bardzo liczą na kolejne działania w Sztuce na Miejscu. Nie zawiedziemy ich!

FREKWENCJA NA WYDARZENIACH

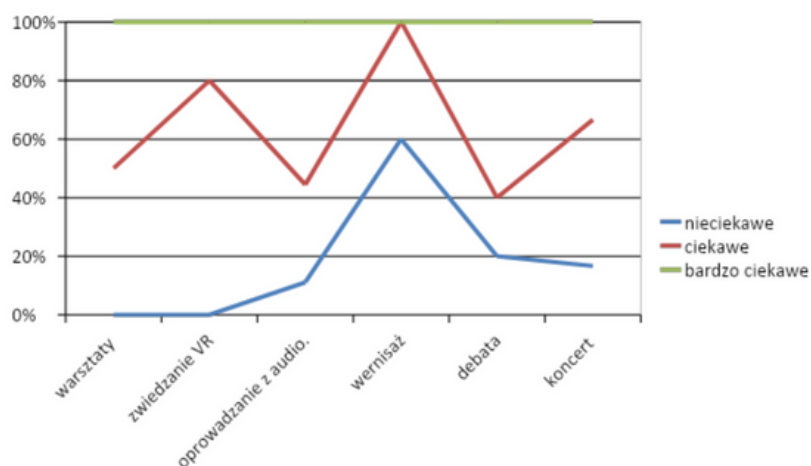
OCENA ZADOWOLENIA Z PROJEKTU

6 osób dało ocenę 3

5 osób dało ocenę 4

9 osób dało ocenę 5

Czy projekty kulturalne skierowane do OZN są potrzebne we wrocławskiej kulturze?

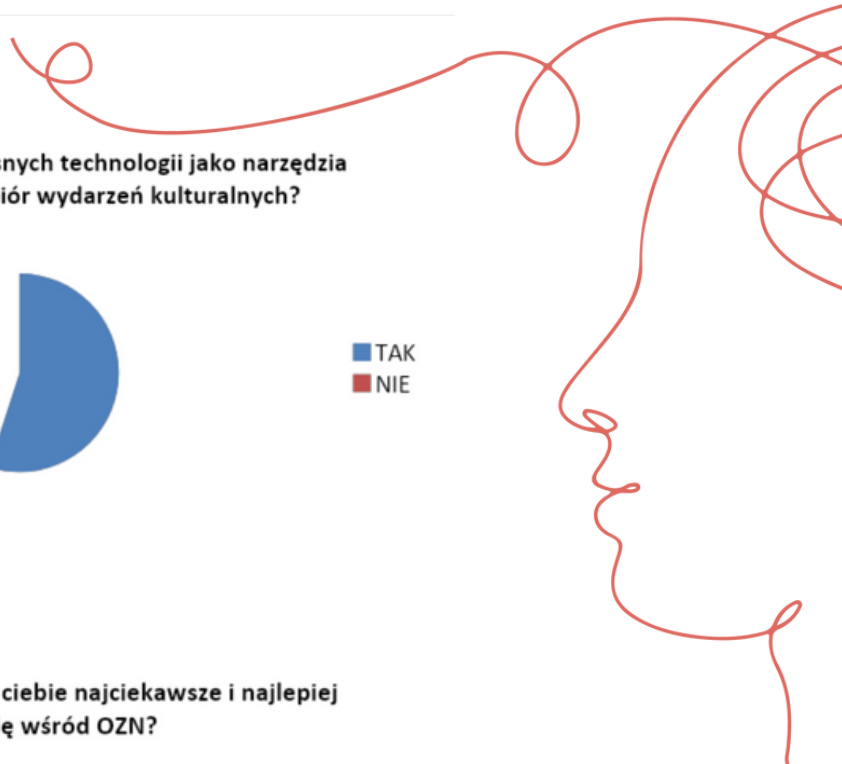
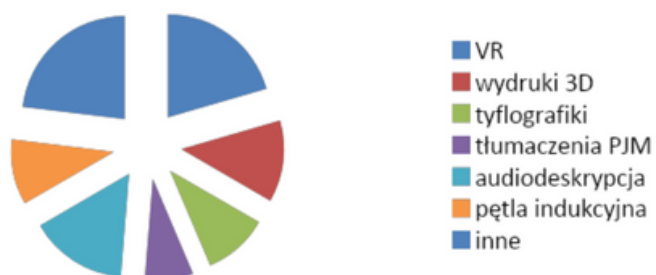
Czy uważasz, że oferta kulturalna Wrocławia przeznaczona dla OZN jest wystarczająca?

Czy korzystasz z nowoczesnych technologii jako narzędzia wspomagającego odbiór wydarzeń kulturalnych?

Jakie narzędzie jest według Ciebie najciekawsze i najlepiej sprawdza się wśród OZN?

Fundacja
Polskiej
Sztuki
Współczesnej

Publikacja stworzona w ramach Projektu Zmysł sztuka

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Kultura – Interwencje. Edycja 2022